

Jaarverslag

over de periode van 1 mei 2022 tot 1 mei 2023

Dit jaarverslag heeft betrekking op de periode van 1 mei 2022 tot 1 mei 2023 en geeft verantwoording van de activiteiten die de medewerkers en het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond hebben georganiseerd of waar het bestuur bij betrokken is.

Tekst: A. Zwerus

Vereniging

1. Hoofdbestuur

Het hoofdbestuur vergaderde tien keer op de vertrouwde locatie in Nieuwerkerk aan den IJssel. Het dagelijks bestuur vergaderde zes keer op het kantoor in Apeldoorn, een keer in Nieuwerkerk aan den IJssel, drie keer in Zeist en een keer in Bergambacht. De samenstelling van het hoofdbestuur is nu: ds. J.A.W. Verhoeven, Krimpen aan den IJssel, 1e voorzitter; ds. J.J. ten Brinke, Oud-Beijerland, 2e voorzitter; A. Zwerus, Emst, secretaris; L.P. de Wit, Bergambacht, penningmeester; ds. J.C. Breugem, Ede; mr. P.C. Knook, Kloetinge; dr. R.W. de Koeijer, Waddinxveen; ds. J. Muller, Bleskensgraaf; ds. P. Nobel, Noordwijk; ds. J.C. Schuurman, Putten; ds. J.W. Verboom, Apeldoorn; prof. dr. M.J. de Vries, Papendrecht; ds. W.J. Westland, Katwijk aan Zee; ds. M.K. de Wilde, Sommelsdijk. Vanwege nieuwe wet- en regelgeving zijn alle bestuursleden inmiddels ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en in het UBO-register, een register dat beoogt fraude en witwassen te voorkomen.



Dr. Van der Graaf

Overlijden erelid

Op 14 oktober overleed dr. ir. Jan van der Graaf, erelid van de Gereformeerde Bond. We hebben hem in onze vergaderingen herdacht. Ds. J.A.W. Verhoeven en P.J. Vergunst hebben ons vertegenwoordigd in de rouwdienst en bij de begrafenis. Met dankbaarheid blikken we terug op de dienst die hij verricht heeft als algemeen secretaris.

Kernthema's

Het bestuur heeft zich als doel gesteld om met regelmaat de thema's ambt, de Heilige Schrift, de gemeente, de prediking en liturgie, de kerk, de belijdenis en het christelijk onderwijs te agenderen. Op deze wijze worden de ontwikkelingen rondom deze thema's blijvend gevolgd en doordacht.

Jaarthema

Het jaarthema in 2022 was 'Pastoraat. Ik zie naar je om' en als jaarthema 2023 is gekozen voor 'Zie, Hij komt'. Met deze verwachtingsvolle proclamatie vraagt het bestuur aandacht voor de roeping van de gemeente tot waakzaamheid en verwachten.

Strategisch organisatieplan

In de komende jaren zullen, als God het geeft, verschillende medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Het hoofdbestuur beraadt zich op deze nieuwe situatie en onderzoekt momenteel welke maatregelen genomen moeten worden om de missie van de Gereformeerde Bond ook op de middellange termijn zo adequaat mogelijk te kunnen blijven uitvoeren.

Aanpassing statuten

Vanwege de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) dienen de statuten geactualiseerd te worden. In het afgelopen jaar zijn daarom de statuten in overeenstemming gebracht met de nieuwe wetgeving. Zij zullen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de leden tijdens de jaarvergadering.

2. Bureau

Medewerkers

Op het kantoor in Apeldoorn werken vier medewerkers. Mw. M. Hovius-van den Berg werkt parttime als secretaresse. Dhr. W.H.C. Loedeman is bureausecretaris en is verantwoordelijk voor personeelszaken, geeft leiding aan het kantoor en zorgt voor onderhoud en uitbouw van de website. Dhr. G. Renden verzorgt de financiële en boekhoudkundige verslaglegging en de contacten met de accountant. Drs. P.J. Vergunst is algemeen secretaris en onder andere verantwoordelijk voor *De Waarheidsvriend*, representatie van de vereniging en perspublicaties etc. De algemeen secretaris en de bureausecretaris dragen beiden verantwoordelijkheid voor een goede voorbereiding van de vergaderingen van het bestuur en voor de uitvoering van alle besluiten en voor toerusting van de gemeenten en bijbehorende activiteiten.

Voorlichting en werving

Dhr. J. Peters uit Zoetermeer is parttime voorlichter van de Gereformeerde Bond. Hij onderhoudt contact met afdelingen en gemeenten. Waar geen GB-

afdelingen zijn, zijn in ongeveer 110 gemeenten contactpersonen actief als aanspreekpunt voor het werk van de Gereformeerde Bond. Samen met hen zorgt hij voor verspreiding van gratis exemplaren van de *De Waarheidsvriend* en kennismakingsmappen. Ledenwerfacties blijven nodig om nieuwe abonnees te werven om een natuurlijk verloop op te vangen en zo mogelijk groei te realiseren.

3. Leden, afdelingen en gemeenten

Leden

Op 1 april bedroeg het aantal leden 7672. Dit waren er 243 minder dan op dezelfde datum in 2022. We zijn dankbaar voor dit aantal leden, maar de daling vraagt wel onze aandacht. Gezien het grote aantal leden van de Protestantse Kerk dat zich tot de denominatie van de Gereformeerde Bond rekent, zou een aanzienlijke groei mogelijk moeten zijn.

Afdelingen

Op dit moment zijn 37 plaatselijke of regionale afdelingen van de Gereformeerde Bond actief. Regelmatig hebben de algemeen secretaris en de voorlichter contact met hen. Door deze afdelingen worden er bijeenkomsten belegd in hun eigen omgeving.

Jaarvergadering

Op 19 mei werd de 116e ledenvergadering gehouden. Voorzitter ds. J.A.W. Verhoeven deed in zijn openingswoord een klemmend beroep op de kerk om het huwelijk in ere te houden, omwille van Christus. In deze vergadering namen we afscheid van ds. H. Liefing en werd ds. M.K. de Wilde in zijn plaats gekozen. We spreken dankbaarheid uit voor het vele werk dat ds. Liefing gedaan heeft voor de Gereformeerde Bond. In de nog niet vervulde vacature van ds. A.J. Mensink werd ds. J.C. Breugem gekozen. Ds. J. Muller en ds. J.C. Schuurman werden beiden herkozen. Aansluitend hield ds. J.C. Schuurman een lezing over 'Herderlijke zorg voor allen', dit naar aanleiding van het jaarthema 'Pastoraat. Ik zie naar je om'. Namens het moderamen van de Protestantse Kerk deed preses ds. M.C. Batenburg een oproep aan alle leden om 'het naar elkaar omzien' in praktijk te brengen en het geloofsgesprek met de gehele kerk aan te gaan. De algemeen secretaris hield een lezing over de roeping van de kerk ten opzichte van de overheid.

Steunfonds gemeenten

De Commissie Steunfonds onderhoudt jaarlijks contacten met vele gemeenten. Ze adviseert het hoofdbestuur over het afgeven van een financiële garantiestelling of een donatie aan gemeenten die zelf over onvoldoende middelen beschikken voor invulling predikantsplaats. Daarnaast heeft de commissie contacten met de dienstenorganisatie en waar nodig met CCBB's om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen die te maken hebben met de doelstelling van

de commissie. De bijdragen van gemeenten aan het Steunfonds maken het mogelijk dat de commissie haar werk kan doen. Er zijn onder andere gesprekken gevoerd of contacten geweest met de gemeenten Wijnjewoude, Genderen, Sleenwijk, Garderen, Een en Epe. Op dit moment bestaat de commissie uit ds. J.C. Schuurman (voorzitter), A. Wolswinkel (secretaris), J. Gelderblom, G. Oosterwijk en H. Veldhuis.

Publicaties

4. Websites

De Gereformeerde Bond onderhoudt vier websites: gereformeerdebond.nl, dewaarheidsvriend.nl, theologiareformata.nl en cornelisgraaflandcentrum.nl. De website gereformeerdebond.nl biedt toegang tot de database van de Gereformeerde Bond met veel informatie over thema's van het christelijke leven. Onder het kopje 'Over de Gereformeerde Bond' is de digitale versie te vinden van het bekende adresboekje van predikanten. Omdat er nu een actuele online database is, is de papieren versie van het adresboekje komen te vervallen. Via de website is het verder mogelijk om nieuwe leden aan te melden, een abonnement op de wekelijkse nieuwsbrief te nemen en gemakkelijk een donatie over te maken om de missie van de Gereformeerde Bond financieel te steunen.

5. De Waarheidsvriend

Papieren editie en website

De Waarheidsvriend is de wekelijkse uitgave van de Gereformeerde Bond. Van mei 2022 tot en met april 2023 is deze 48 keer verschenen. De advertentieruimte in *De Waarheidsvriend* wordt verkocht door acquisiteur dhr. G. Verweij. De opmaak van het blad wordt verzorgd door Reprovinci bv uit Schoonhoven en Vellendrukkerij BDU bv in Werkendam drukt het blad. De bezorging gebeurt door PostNL. Voor belangstellenden wordt elke week op de website dewaarheidsvriend.nl en via de nieuwsbrief de inhoud van het nieuwe nummer aangekondigd. De redactie brengt daarnaast op Twitter en Facebook de inhoud van het blad onder de aandacht. Naast de papieren editie wordt deze voor abonnees digitaal aangeboden op de website van de Gereformeerde Bond en via de app Digibron Actueel. De volledige inhoud van ons weekblad komt een halfjaar na verschijnen vrij beschikbaar via de eigen website en op Digibron, een digitaal platform van de Erdee Media Groep (EMG).

Inhoud

Bijna wekelijks ontvingen de abonnees een blad met onder meer een meditatieve bijdrage en uitgebreide aandacht voor de jaarthema's 'Ik zie naar je om' (2022; 27 artikelen) en 'Zie, Hij komt' (2023). Ook was er veel aandacht voor persoonlijke geloofstoerusting, ontwikkelingen in de Protestantse Kerk, de oorlog in Oekraïne, de coronacrisis en de christelijke feestdagen.



Ds. De Wilde



Ds. Breugem

Thema's

Naast de vaste themanummers over de heilsfeiten werden themanummers samengesteld over 'Gemeente ben je samen', 'Israëlzondag', 'Reformatie' en 'Omzien naar 2022'. Drie keer werd een gratis themabrochure bijgevoegd, 'God bestaat en Hij spreekt' (36; ds. P.J. den Admirant), 'Zorg voor studenten' (37; ds. C.M. van Loon) en 'Grenzen aan gastvrijheid' (38; dhr. M. Vos).

Abonnees

Per 1 april 2023 bedroeg het aantal abonnees op *De Waarheidsvriend* 8686, dit zijn er 222 minder ten opzichte van 2022. Omdat er tot oktober nog een flinke toename was, lijkt deze daling te zijn veroorzaakt door de sterke stijging van de kosten voor het levensonderhoud. Om het lezen van *De Waarheidsvriend* voor iedereen mogelijk te maken, streeft het hoofdbestuur ernaar om de abonneeprijs beneden kostprijs aan te bieden. Voor slechts 1 euro per week ontvangen abonnees een fraai blad met veel geloofstoerusting. Voor jongere mensen bestaan attractieve kennismakingsabonnementen. *De Waarheidsvriend* telt ook veel niet-hervormde abonnees.

Redactie

Eindredacteur van *De Waarheidsvriend* is mw. M.M.C. van der Wind-Baauw. Drs. E. Visser-den Hertog heeft ons per 1 april verlaten om zich helemaal te wijden aan haar taak bij GlobalRize. Wij danken haar voor haar inzet, eerst als eindredacteur en later als assistent-redacteur. Dhr. R.M. Schreur heeft haar taak per 1 april overgenomen. Drs. P.J. Vergunst is hoofdredacteur. Verder maken ds. C.H. Hogendoorn, dr. G. Leertouwer en ds. J.A.W. Verhoeven deel uit van de redactie.

6. Theologia Reformata

Inhoud

Theologia Reformata is een Nederlandstalig, wetenschappelijk theologisch tijdschrift voor gereformeerde theologie en is daarmee uniek. Het verschijnt ieder kwartaal en er zijn 664 abonnees. *Theologia Reformata* biedt enkele grotere wetenschappelijke artikelen, een meditatie, de reflexen met aandacht voor actuele zaken in kerk en theologie, een focusartikel dat gewijd is aan een belangrijke publicatie, boekbesprekingen en -aankondigingen. Nummer 2 van de voorbije jaargang was een themanummer over de doop en nummer 4 was gewijd aan de spelende mens. De artikelen zijn twee jaar na verschijnen te raadplegen in de digitale omgeving van de *University of Groningen Press*. Hierin worden ook oudere jaargangen geheel of gedeeltelijk opgenomen. Meer informatie is te lezen op gereformeerdebond.nl/theologia-reformatata.

Redactie

De redactie wordt gevormd door theologen uit de

kring van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk (prof. dr. H. van den Belt, prof. dr. G. van den Brink, dr. A.J. Kunz, prof. dr. W.H.Th. Moehn, voorzitter dr. T.T.J. Pleizier), uit de Christelijke Gereformeerde Kerken (prof. dr. M.J. Kater en prof. dr. H.G.L. Peels), uit de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt (dr. R.T. te Velde en ds. R.W.N. Kuil), uit de Hervormde Kerk (prof. dr. W. van Vlastuin). Dr. R.P. de Graaf is redactiesecretaris. Op 31 januari spraken ds. J.A.W. Verhoeven, ds. J.J. ten Brinke en ds. J.C. Schuurman met een delegatie van de redactie. Gesproken is over de complexiteit van het op wetenschappelijk niveau in gesprek blijven met de theologische ontwikkelingen en tegelijk predikanten toe te rusten.

7. Artios-reeks

Serie

De publicaties die in de Artios-reeks verschijnen, willen dienstbaar zijn aan de toerusting van kerkenraden en gemeenteleden vanuit de Bijbel. Om bij de tijd te blijven is er een nieuwe look ontworpen voor deze serie. Nieuw in deze reeks zijn de boekjes *Leven als vrienden. Een hoge vorm van liefde* van dhr. Herman van Wijngaarden, *Geleefd geloof. Omgang met God in deze tijd* van dr. J. Hoek en *De Bijbel open in het pastoraat* (ds. M.J. Tekelenburg). Van meerdere deeltjes in de Artios-reeks zijn herdrukken verschenen. Van *God gebruikt geweld. Uitleg bij donkere bijbelteksten* van ds. M.P.D. Barth en van *Hoop en heiliging. Leven met Christus in de tussentijd* van ds. J.A.W. Verhoeven verscheen een tweede druk. Van *De Heer is mijn Herder, maar hoe leidt Hij mij?* van dr. Kees van der Knijff, van *Geestelijke strijd in de kracht van Jezus* van dr. G.C. Vreugdenhil en van *Op zoek naar vreugde in het ambt* onder redactie van P.J. Vergunst zijn de vierde druk verschenen. Van *Genade als erfgoed. Het bijbelse recht van de kinderdoop* van ds. A.J. Mensink is de negende druk verschenen.

Bijbelstudieboekjes

De bijbelstudieboekjes voorzien in een grote behoefte. In het afgelopen jaar zijn van onderstaande titels een herdruk verschenen. Van *Mensenzoon tussen de kandelaars. Bijbelstudies over het boek Openbaring* (A.W.J. Theunisse) verscheen een vierde druk en van *Leven bij de Dag. Bijbelstudies uit Joël en Habakuk* (J.J. ten Brinke) verscheen een zesde druk. Van *Goudkoores* (H. van den Belt) en van *De Mensenzoon, Die dient* (M. Maas) verscheen een vijfde druk. Ook van *Uw dienaar luistert. Bijbelstudies uit 1 Samuel* van ds. W.J. Westland verscheen een vijfde druk en van *Houd stand! Bijbelstudies over de wapenrusting van God* van ds. J.J. ten Brinke een tweede druk.

Redactie

De redactie van de Artios-reeks wordt gevormd door ds. J.J. ten Brinke, ds. C.H. Hogendoorn en ds. P.J. Vergunst.



8. Andere publicaties

Op de website van de Gereformeerde Bond staat een aantal preken die door eenieder te downloaden en eventueel te gebruiken zijn als een voorganger onverwachts een kerkdienst niet kan leiden.

9. Herziene Statenvertaling

Het hoofdbestuur heeft per 1 juli dr. H. de Waard en per 1 februari ds. W.J.C. van Blijderveen en ds. M.K. de Wilde benoemd tot leden van het bestuur van de Stichting Herziene Statenvertaling (HSV). Het bestuur is met deze benoemingen uitgebreid naar zeven leden. Dit komt voort uit vragen rond het verstaanbaar houden van de Bijbel en hoe deze ook in de toekomst als Woord van God toegankelijk blijft. Dr. De Waard is oudtestamenticus en docent Hebreeuws en Aramees aan de TUA en de predikanten beschikken beiden over een gedegen theologische kennis als ook van de grondtalen van de Bijbel. Het bestuur bestaat nu uit drs. G. Bergacker (secretaris), ds. W.J.C. van Blijderveen, ds. L.A. den Butter, dhr. A.C. Kronenburg (penningmeester), dr. H. de Waard, ds. W.J. Westland (voorzitter) en ds. M.K. de Wilde.

Kerk

10. Protestantse Kerk in Nederland

Op 23 augustus hebben de beide voorzitters en de algemeen secretaris een gesprek gehad met het moderamen van de synode van de Protestantse Kerk, waarbij aanwezig waren preses ds. M.C. Batenburg, ouderling-kerkrentmeester C.A. de Vries en ouderling mw. J. Aantjes. Tijdens deze bijeenkomst is onder andere gesproken over de kerk na corona, over de betekenis van de Gereformeerde Bond voor de kerk en is uitvoerig gesproken over het spreken van de kerk over het huwelijk in relatie tot het culturele klimaat in Nederland. Als gevolg van dit laatste heeft het hoofdbestuur in maart een handreiking over het huwelijk aan alle kerkenraden en gemeenten van de Protestantse Kerk aangeboden. We hopen daarmee het onderlinge gesprek bij een open Bijbel te stimuleren en doen daarmee een appèl op de Protestantse Kerk om belijdend te spreken over het huwelijk.

Op 14 december heeft P.J. Vergunst gesproken met dhr. J. Venus, projectleider over de bezinning op de ambtsvisie, over de vraag aan welke profielen een toekomstgerichte kerk behoefte heeft. Vanuit het perspectief van de Gereformeerde Bond is aangegeven dat de academisch gevormde predikant een eigen roeping en positie in de kerk blijft hebben. Dat is ook in een dorpscontext van belang. Tegelijk heeft de hbo-theoloog eigen competenties die voor de opbouw van de gemeente waardevol zijn.

Omdat de synode van de Protestantse Kerk zich in 2023 hoopt te bezinnen op de verhouding tot Israël als volk van Gods verkiezing en op haar relatie tot de Palestijnen, heeft het hoofdbestuur in januari aan het moderamen van de synode schriftelijk aandacht

gevraagd voor de unieke positie van Israël als volk van God. Vanuit de oecumenische roeping van de kerk vragen de omliggende volken ook onze aandacht en gebed, maar deze roeping moeten we niet vermengen met de eigensoortige relatie van de kerk met Israël.

Op 20 februari hebben ds. J.J. ten Brinke en P.J. Vergunst in het verband van deze herbezinning deelgenomen aan een consultatie over de Israëlnota uit 2008 van de Protestantse Kerk. Tijdens deze ontmoeting is uitvoerig gesproken over de onopgeefbare verbondenheid met het Joodse volk, over de oecumenische roeping ten aanzien van Palestijnse christenen en over de diaconale roeping om gerechtigheid te bevorderen. Ook is speciaal aandacht gevraagd voor de Messiasbelijdende Joden en voor het onderwijs aan de jonge generatie over de beloften voor Israël. Op 3 april heeft het hoofdbestuur een brief gestuurd naar het moderamen van de Protestantse Kerk in Nederland waarin grote verontrusting wordt geuit over de voorgenomen (tijdelijke) sluiting van de bacheloropleiding van de PThU. Door dit besluit moeten aanstaande predikanten de eerste jaren van hun opleiding volgen buiten de invloedssfeer van de synode.

Synode

Op 2 juli vergaderde de synode van de Protestantse Kerk. De generale synode heeft het rapport 'Geroepen door Christus' aanvaard als een verantwoorde en toekomstgerichte protestantse ambts-theologie. Dat betekent onder meer dat er voor kerkelijk werkers die geen 'dienaar des Woords' zijn, ruimte is voor een nieuw ambt. Op 11 en 12 november heeft de synode vergaderd over een traject van bezinning voor het komende jaar, waarin de nota 'Het Israëliisch-Palestijns conflict in de context van de Arabische wereld van het Midden-Oosten' een update krijgt. Daarna heeft de synode de nota 'Speelruimte gezocht. Protestantse visie op kerkgebouwen' vastgesteld, waarin theologische, kerkelijke en maatschappelijke overwegingen gegeven worden, die bij elkaar het kader vormen waarbinnen een gemeente kan nadenken over de toekomst (hergebruik of zelfs afstoting) van kerkgebouwen. Op de tweede dag is voornamelijk gesproken over een veilige kerk en is een werkgroep ingesteld die een voorstel zal doen voor het voeren van een gesprek over seksueel misbruik in pastorale relaties en machtsmisbruik.

Op zaterdag 11 februari vergaderde de synode opnieuw en deze stond in het teken van een lichtere bestuursstructuur voor de Protestantse Kerk. Verder stond de synode kort stil bij het behoud van de Lutherse traditie in Nederland en bij de diaconale organisatie Kerk in Actie, die zich op dit moment richt op ondersteuning van noodhulp in Syrië en Turkije.



Dr. De Waard

Op 21 en 22 april kwam de synode ook bijeen. Gesproken is over de beroepsprofielen voor 'werkers aan het mozaïek van kerkplekken.' Besloten werd dat de pastor een gelijkwaardige en geordineerde plaats krijgt naast de predikant, de dienaar van het Woord. Diaken J.W. Stam uit Hasselt werd gekozen tot lid van het moderamen.

GCBB

Op 6 februari hebben dhr. A. Wolswinkel van de Commissie Steunfonds en P.J. Vergunst een gesprek gehad met dhr. W. Oosterom, voorzitter van het Generaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (GCBB). Er is onder andere gesproken over toename van vacatures en noodzakelijke samenwerking van gemeenten, op welke wijze het GCBB ondersteuning kan geven bij het werk in de gemeenten en classes en op welke wijze het steunfonds optimaal kan samenwerken met CCBB's.



Prof. Van den Belt

Classicale vergaderingen

De algemeen secretaris heeft periodiek contact met verschillende classispredikanten, als de situatie van een gemeente of een predikant hiertoe aanleiding geeft.

Classispredikant

Op 1 december heeft P.J. Vergunst een ontmoeting gehad met de classispredikant van de classis Delta, ds. A. van der Maas. Gesproken is over wat de Gereformeerde Bond voor de gemeenten doet (commissie Steunfonds, advisering beroepingswerk, toerusting van ambtsdragers en gemeenten enz.). Ook is gesproken over trends in de hervormd-gereformeerde gemeenten, met name het belang van communicatieve vaardigheden in een soms veranderende context.

Theologisch onderwijs

11. Commissie Theologie

De commissie Theologie heeft als taak te monitoren of er in Nederland voldoende plekken blijven waar jonge mensen in academisch, confessioneel en geestelijk opzicht adequaat geschoold worden voor een taak in Gods Koninkrijk, niet het minst als predikant. Ze voert daartoe gesprekken met onderwijsinstaties, volgt de ontwikkelingen, begeleidt onze hoogleeraren en aio's voor zover gewenst en adviseert het hoofdbestuur inzake beleid. Op dit moment maken prof. dr. F.A. van der Duijn Schouten, ds. A. van Lingen, prof. dr. M.J. Paul, drs. P.J. Vergunst en ds. W.J. Westland deel uit van de commissie. Prof. dr. H. van den Belt, directeur van het Cornelis Graafland Centrum, woont als adviseur de vergaderingen bij. Er vindt periodiek overleg plaats met de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) over de Amsterdamse leerstoel van de Gereformeerde Bond. Omdat de generale synode heeft besloten om de PThU Amsterdam/Groningen te verplaatsen naar



Prof. Moehn

Utrecht, hebben ds. A. van Lingen en P.J. Vergunst op 21 juni een gesprek gehad met de voorzitter van het college van bestuur van de PThU, dr. C.P. Boele. Tijdens deze ontmoeting is gesproken over de aanleiding tot en de gevolgen van de aanstaande verhuizing van de PThU naar Utrecht. Op 19 oktober hebben zij over ditzelfde thema gesproken met rector prof. dr. M. Wisse.

12. Cornelis Graafland Centrum

Het CGC biedt een onderzoeksplatform voor de theologiebeoefening en coördineert en stimuleert wetenschappelijk theologisch onderzoek. Prof. dr. H. van den Belt geeft daar als directeur leiding aan, geflankeerd door dr. P. Veerman, die als onderzoeker en docent Praktische theologie aan het CGC verbonden is. Naast de drie themavelden: gereformeerde hermeneutiek (onder leiding van prof. dr. M.J. Paul), profetie en profetische prediking (dr. C.M.A. van Ekris) en ecclesiologie en belijdende teksten (prof. dr. W.H.Th. Moehn) heeft het CGC een onderzoeksproject opgezet met de titel 'Preken als Bron'. Voor dit project is per 1 februari ds. H.B. van der Knijff aangesteld als promovendus, die de komende vier jaar voor één dag per week voor dit doel wordt vrijgesteld. Zijn begeleider is dr. P. Veerman en zijn promotor prof. dr. H. van den Belt.

Op 4 oktober hield dr. T.T.J. Plezier de jaarlijkse Cornelis Graaflandlezing over de verbinding tussen hermeneutiek en homiletiek onder de titel 'De tekst in de tijd'. Op 23 maart organiseerde het CGC in samenwerking met de IZB-Areopagus voor zo'n vijftig predikanten een studiedag over het thema 'Verzoening' in de preken van dr. Cornelis Graafland. In juni volgt er een dag over zijn preken over de Heilige Geest.

De adviesraad bestaat - naast de leden van de commissie Theologie - uit prof. dr. G. van den Brink, prof. dr. J. Hoek, prof. dr. T.M. Hofman, prof. dr. A. Huijgen, prof. dr. A. de Kock en dr. R.T. te Velde.

13. Hoogleraren en docenten

PThU Amsterdam

Prof. dr. W.H.Th. Moehn bezet voor 0,4 fte de leerstoel Geschiedenis van het gereformeerd protestantisme, die gekoppeld is aan de vestiging Amsterdam van de Protestantse Theologische Universiteit. Zijn onderzoek richt zich met name op twee terreinen. Het ene is de ontsluiting van de geschriften van Guido de Brès. De uitgave van *Het wapen van het christelijke geloof* kon worden afgerond en het werk aan het geschrift tegen de Dopers bevindt zich in de opstartfase. Het andere is het meewerken aan de werkzaamheden van het project *The Dynamics of the Classical Reformed Liturgy in the Netherlands; its Texts and their History*. Naast de begeleiding van de twee promovendi houdt hij zich bezig met het formulier voor de doop van volwassenen. In het afgelo-

pen jaar verzorgde hij het vak Symboliek (theologie van de belijdenisgeschriften) binnen het themaveld Leren en begeleidde hij een aantal studenten bij het schrijven van hun masterthesis. De voorbereidingen voor de verhuizing te zijner tijd naar Utrecht zijn in volle gang.

PThU Groningen

Dr. T.T.J. Pleizier, docent Homiletiek en Pastoraat aan de vestiging Groningen van de PThU, onderzoekt de bijdrage van de kerkelijke zielzorg aan de samenleving. Dit onderzoek is van belang voor de opleiding tot predikant maar ook voor de toerusting van de gemeente en zal daarom voor een periode van vier jaar gesteund worden door de Gereformeerde Bond.

Vrije Universiteit Amsterdam

Prof. dr. H. van den Belt werkt sinds 2019 als voltijds hoogleraar Systematische theologie aan de Faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit in Amsterdam. De Gereformeerde Bond draagt de kosten van deze leerstoel voor vijftig procent. Zijn onderzoek concentreert zich op de leer van Gods voorzienigheid. Hij begeleidt vijftien promovendi. Een van hen, Aku Antombikums uit Nigeria, promoveerde op hervormingsdag. Prof. Van den Belt gaf in het afgelopen jaar het vak 'Academic Presenting' voor masterstudenten. In de joint-Bachelor verzorgde hij samen met collega's van de PThU colleges over het avondmaal in de context van de Reformatie en over Israël. In de bachelor van de VU gaf hij dogmatiek en hedendaagse theologie, dat laatste vak samen met prof. dr. G. van den Brink. Van den Belt is ook voorzitter van de – aan het Herman Bavinck Centrum gelieerde – onderzoeksgroep 'Reformed and Evangelical Theology' en voorzitter van de examencommissie van de gezamenlijke bacheloropleiding van de VU en de PThU.

Dr. P. Veerman is voor vijftig procent werkzaam als docent aan de faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit Amsterdam. Als onderzoeker en docent Praktische theologie versterkt hij de faculteit en het aan de faculteit gevestigde Cornelis Graafland Centrum (CGC), en werkt mee aan de verdere uitbouw van het CGC. Deze aanstelling wordt voor tachtig procent gefinancierd door de Gereformeerde Bond. Hij doet onderzoek naar catechismuspreken die gericht zijn op de vorming en vernieuwing van een vitale gereformeerde spiritualiteit. Hij verzorgde ook de inleidende colleges Praktische theologie voor de eerstejaarsstudenten in de joint bachelor en begeleidde en beoordeelde bachelorscripties op het gebied van de Praktische theologie. Inmiddels heeft hij ook een benoeming voor vijftig procent als docent-onderzoeker aan de Theologische Universiteit Apeldoorn aanvaard. Deze gaat 1 september in.

14. Promovendi

Promotie

Op 16 juni promoveerde ds. G van Meijeren uit Rotterdam aan de PThU op het proefschrift *Slenteren in de stad van de mens. Positie en betekenis van F.O. van Gennep als cultuurtheoloog vanuit zijn omgang met de literatuur, met het oog op het goede leven*. De promotoren waren prof. dr. H.P. de Roest en prof.dr. E. Borgman. Op 12 december promoveerde ds. B.J.D. van Vreeswijk uit Scheveningen aan de Faculteit Religie en Theologie van de VU in Amsterdam op het proefschrift *Vergeving en herstel. De relevantie van Anselmus' concepten van gerechtigheid en genoegdoening voor de verzoeningsleer in de moderne westerse cultuur*. Zijn promotoren waren prof. dr. G. van den Brink en prof. dr. C. van der Kooi.

Aio's

Sinds 2019 werken aan de PThU twee assistenten in opleiding aan het onderzoeksproject over de liturgische formulieren, dat onder andere onder leiding van prof. dr. W.H.Th. Moehn staat. De Gereformeerde Bond financiert vijftig procent van hun salaris. Het onderzoek van Wouter Kroese richt zich op een reconstructie van de ontstaansgeschiedenis (1566-1639) van het klassiek-gereformeerde doopformulier, met een focus op de veelheid van (verschillende) tekstedities, (kerkelijke) revisie en attestatie. Sam Zwemer doet in het kader van hetzelfde project onderzoek naar de ontstaansgeschiedenis en de bijbels-theologische onderbouwing van het klassiek-gereformeerde avondmaalsformulier. De titel van zijn onderzoek luidt 'De functie van bijbelgebruik in het gereformeerde avondmaalsformulier tegen de achtergrond van het gereformeerde geloofsonderwijs in de zestiende eeuw'. Beide aio's hebben inmiddels enkele wetenschappelijke artikelen gepubliceerd.

15. Studenten

Studieweek

Van 22 tot en met 25 augustus werd in Mennorode in Elspeet de jaarlijkse studieweek gehouden voor theologiestudenten onder leiding van ds. en mw. D.C. Floor. Het thema was 'Kerk als lichaam van Christus'. Ds. J.A.W. Verhoeven opende deze studieweek en sprak over het verbond. 's Middags heeft P.J. Vergunst gesproken over 'Aandringen op handhaven van de kerkleer', waarna dr. A.J. van den Herik de oudtestamentische lezing over het verbond heeft gehouden. De volgende dag heeft ds. S.J. Verheij vanuit het Nieuwe Testament een lezing gehouden over ditzelfde onderwerp. Ds. A. van der Stoep sprak vervolgens over het thema 'Roeping en ambt' en ds. C.W. Rentier gaf een presentatie van het werk van de stichting Evangelie & Moslims. Dr. J.B. ten Hoving ging in op hoe Augustinus en Calvijn over de kerk dachten en ds. C. Blenk heeft een kerkhistorische lezing gehouden. Dr. J. Hoek heeft gesproken over



Dr. Veerman

hoe er vanuit de belijdenis over de kerk gesproken is en prof. dr. M.J. Kater heeft een lezing gehouden over het thema 'Kerk na corona'. Ds. H.I. Methorst en Richard Groenenboom (SDOK) hebben aandacht gegeven aan de vervolgde kerk. Dr. P. Veerman sloot de studieweek af, waaraan dit jaar dertig studenten hebben deelgenomen.

Ontmoetingsdag studenten

Op 22 december heeft in Nijkerk de ontmoetingsdag voor studenten theologie plaatsgevonden. Het thema was 'Pastor worden en pastor zijn'. Na de openingswoorden van de voorzitter werd een In Memoriam uitgesproken door ds. en mw. D.C. Floor over student theologie Elisa Veldhuijzen vanwege haar plotselinge overlijden. Prof. Van den Belt hield een lezing over 'Theologiestudie als herdersopleiding', ds. L. de Wit heeft vervolgens gesproken over de herder in de praktijk.

Colleges homiletiek

Omdat er door studenten theologie gevraagd is om extra toerusting zijn door het hoofdbestuur verschillende colleges georganiseerd. Op 27 oktober doceerde prof. dr. M.J. Kater over 'Triniteit en de prediking' (wat heeft de drie-enige God van doen met de prediking) en 'Triniteit in de prediking' (hoe doe ik in de prediking recht aan de belijdenis dat God de drie-enige is). Op 17 november doceerde prof. dr. H. van den Belt over 'Christusprediking vanuit het Oude Testament' en op 15 december heeft prof. Kater opnieuw college gegeven; toen is vooral gesproken over de driehoek 'tekst, prediker en hoorder'. Hij hield op 19 januari college over de catechismusprediking, de geloofsleer dat het geraamte is van de prediking. Prof. Van den Belt gaf op 16 februari college over hoe de belangrijke bijbelse en gereformeerde thema's verkiezing, verbond en wedergeboorte functioneren in de prediking. Op 16 maart sprak prof. Kater over de preekstructuur. Bij elk college was een van de bestuursleden of de algemeen secretaris aanwezig.

Theologische studentenvereniging

Jaarlijks vindt er een gesprek plaats tussen het dagelijks bestuur en een afvaardiging van besturen van Voetius (Amsterdam) en Bonifatius (Groningen). Door omstandigheden kon dit jaar geen fysieke ontmoeting plaatsvinden. De studenten in Groningen hebben te kennen gegeven dat het dispuut zich heroriënteert en daardoor onduidelijk is hoe ze dit jaar betrokken kunnen zijn op de Gereformeerde Bond. In Amsterdam ervaart men kwetsbaarheid door het afnemend aantal leden maar ook dankbaarheid voor het nog steeds bestaan en voor hetgeen ze voor de studenten kunnen betekenen.

Gesprekken met studenten

Mr. P.C. Knook en ds. J.C. Schuurman voerden de

gesprekken met de studenten theologie die het hoofdbestuur vanuit het Studiefonds ondersteunt.

CSFR

Op 15 december heeft P.J. Vergunst een ontmoeting gehad met het landelijke bestuur van de CSFR, een studentenvereniging gebaseerd op het reformato-ri- sch gedachtegoed. Tijdens dit bezoek is onder andere gesproken over het mentale welzijn van de studenten, over de prestatiecultuur, over een rouw-protocol en over de kloof tussen student en kerk.

16. THGB

De Stichting Theologische Hogeschool vanwege de Gereformeerde Bond 'Johannes Calvijn' (THGB) ondersteunt studenten hbo-theologie in Ede. De docenten drs. N.C. van der Voet en drs. L. Snook beleggen vier bijeenkomsten per studiejaar aan de CHE. Enige onderwerpen die in de afgelopen jaren aan de orde zijn geweest, zijn verbond, doop, avondmaal, ambt en bediening, de positie van de (vrouwelijke) kerkelijk werkers. De THGB richt zich ook op de begeleiding van afgestudeerde hbo-theologen en organiseert digitale nascholingscursussen. Op 21 juni was er voor de afgestudeerden een bijeenkomst in Woudenberg, waar directeur dr. M.J. Paul en P.J. Vergunst aanwezig waren. Gesproken is over ontwikkelingen in de hermeneutiek en de bezinning op het ambt in de Protestantse Kerk, toegespitst op de positie van kerkelijk werkers. Ook werd geïnventariseerd welke behoefte er is aan bezinning en nascholingscursussen.

Toerusting en bemoediging

17. Commissie Toerusting

De commissie Toerusting van de Gereformeerde Bond rust ambtsdragers en gemeenteleden toe met het oog op de vele vragen die er op hen afkomen. Ook biedt ze ondersteuning bij de opbouw van de gemeente en de geloofsbeleving. Ze zorgt onder andere jaarlijks voor drie themabrochures bij *De Waarheidsvriend* en bereidt studiedagen voor. Daarnaast is op de website van de Gereformeerde Bond allerlei informatie te vinden over pastoraat, prediking, gemeenteopbouw, kerk, geloofsleer, en jongeren en de kerk. Ds. M. Aangeenbrug is gestopt als lid, het hoofdbestuur dankt hem voor zijn inzet. In zijn plaats is ds. A.P. Pors benoemd. De commissie bestaat nu uit ds. H. Liefthing (voorzitter), ds. P. Nobel, ds. A.P. Pors, ds. M. van de Ruitenbeek, drs. P.J. Vergunst, drs. A.W. van Vugt en mw. A. Oosterom-Alblas (secretaris).

18. Ambtsdragers en kerkelijk werkers

Ambtsdragersontmoetingen

Op 6 en 13 september werden in twaalf regio's ambtsdragersontmoetingen gehouden. Sprekers op deze avonden waren prof. dr. H. van den Belt, ds. J.C.



Prof. Kater



Ds. Pors

Schuurman, ds. J.W. Verboom, ds. J.A.W. Verhoeven, drs. P.J. Vergunst en prof. dr. M.J. de Vries. Het thema was 'Pastoraat. Kloppend hart van de kerk.' Deze avonden werden door ongeveer 400 ambtsdragers bezocht.

Contio predikanten

Op 4 en 5 januari heeft op Nieuw Hydepark in Doorn de predikantencontio plaatsgevonden. Nadat de in 2022 overleden predikanten zijn herdacht, heeft ds. J.A.W. Verhoeven in zijn openingswoord de blijvende betekenis van de handoplegging benadrukt. Dr. S.D. Post heeft vervolgens een causerie gehouden over het thema 'Predikant en pastor in conflict en polarisatie: dienen in de chaos van wij-zij-denken.' Prof. dr. P.H. Vos sprak vervolgens over 'Deugdethiek, gereformeerde traditie en de morele verlegenheid rond huwelijk, echtscheiding en hertrouwen.' Op de tweede dag sprak dr. J.B. ten Hove over 'Geroepen op de dorsvloer. Augustinus over de kerk.' Prof. dr. H.J. Selderhuis sloot deze dagen af met zijn lezing over 'Van export naar import.' In zijn bijdrage gaf hij een impressie van wat er internationaal gaande is ten aanzien van de beoefening van de gereformeerde theologie.

Tour 'Dominee-ontmoet-dominee'

In het afgelopen jaar zijn regionale dominee-ontmoet-dominee bijeenkomsten gehouden in Hardinxveld-Giessendam (11 okt), Tholen (18 okt), Veenendaal (21 mrt), Wapenveld (13 apr) en Zoetermeer (7 feb). Doel van deze tour is om het onderlinge contact tussen predikanten te stimuleren en hen vanuit ons bestuur inhoudelijk te voeden en te bemoedigen. Ds. J.C. Schuurman heeft telkens een inleiding gehouden, waarna de predikanten in kleine gespreksgroepen konden doorpraten over dit thema. Deze wijze van ontmoeten heeft een breed bereik en blijkt samenbindend te werken.

Gesprekken met proponenten

Op 25 januari hebben ds. J.A.W. Verhoeven en P.J. Vergunst een bijeenkomst gehad met al langer beroepbare proponenten. Ds. M.G.M. Mudde heeft vanuit zijn ervaring als beroepbare proponent geestelijke lessen en praktische suggesties gedeeld voor de tijd dat er nog geen beroep wordt ontvangen. Het hoofdbestuur stimuleert het in het oog houden van proponenten die in afwachting zijn van een beroep.

Beraadsdag grote steden

Door onder andere corona kon in de afgelopen jaren geen beraadsdag georganiseerd worden. Het betreft de steden Amsterdam, Den Haag, Groningen, Rotterdam en Utrecht. Inmiddels worden voorbereidingen getroffen om in oktober 2023 in Rotterdam-Delfshaven een bijeenkomst te organiseren voor de kerkenraden in de grote steden.

Contio predikantsvrouwen

In Putten werd op 10 november de predikantsvrouwencontio gehouden. Mw. dr. C.S.H. Rijken, theoloog en musicus, sprak over het thema 'Psallite! Psalmzang de eeuwen door.' In de middag waren er diverse workshops en werd samen gezongen.

Conferentie Mennorode

Op 9 en 10 juni heeft de Mennorode-conferentie voor predikanten plaatsgehad onder de titel 'Volwassen predikant in roerige tijden. Over geestelijk sterke voorgangers en hun gemeente vandaag'. Ds. J.A.W. Verhoeven opende de conferentie met een woord vanuit 1 Timotheüs 5. Tijdens de eerste dag is vervolgens speciaal ingezoomd op de voorganger aan de hand van 1 Korinthe 2, op de tweede dag werd vanuit 1 Korinthe 3 aandacht gegeven aan de gemeente. In de eerste lezing ging dr. P.W. van Trigt, docent sociale geschiedenis in Amsterdam, in op het commentaar van de theologen Brian Brock en Bernd Wannensch. De tweede lezing is gehouden door dr. C.C. den Hertog, docent aan de TUA in Apeldoorn, die het optreden van Bonhoeffer en dr. J. Koopmans in de tijd van de nazi's vergeleek. Op vrijdag heeft prof. dr. M.J. Kater een lezing gehouden over de volwassen gemeente, een eschatologische categorie. Classispredikant ds. W. van Iperen heeft tijdens een vraaggesprek ingezoomd op wat hij in pastorieën en in de gemeente tijdens visitaties waarneemt.

De commissie bestaat uit ds. P.H. van Trigt (voorzitter), dr. W.J. Dekker, dr. C.M.A. van Ekris, ds. T. de Ridder en P.J. Vergunst.

Predikantenberaad noordelijke provincies

Op 29 november en 28 maart heeft het halfjaarlijkse predikantenberaad van het hoofdbestuur met de voorgangers in Groningen, Friesland en Drenthe plaatsgehad. Tijdens de eerste bijeenkomst heeft ds. T. Beekman uit Tiendeveen een inleiding gehouden over het opwekken van verlangen in de prediking. Tijdens de bijeenkomst in het voorjaar sprak P.J. Vergunst over 'Het gebedsleven van een predikant.'

Preekkringen

Onder verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur komen zes preekkringen regelmatig bijeen, waarin men nadenkt over de aspecten van de preken. Jaarlijks vindt een evaluatie plaats met de mentoren en het dagelijks bestuur. Ds. A.W. van der Plas (kring West-Brabant en Zeeland) gaat na negen jaar stoppen als mentor. Wij danken hem voor het werk en inzet voor deze preekkring. Ds. F. Hoek zal in juni zijn plaats innemen. De kringen betreffen Noord-Nederland (mentor is ds. H.C. Marchand), Noordeloos (ds. L. Schaafsma), Nieuwerkerk aan den IJssel (prof. dr. F.G. Immink), Gelderland/Overijssel (ds. P.J. den Admirant), Noord-Holland (ds. J.P. Ouwehand) en Flakkee, West-Brabant en Zeeland (ds. F. Hoek).



Ds. Van der Plas

Predikanten in eerste gemeente

De voorzitter en algemeen secretaris bezoeken met regelmaat een predikant die in zijn eerste gemeente staat. Tijdens deze gesprekken is onder andere gesproken over het staan in een hervormde gemeente met een brede rand en over het staan in de kerk als geheel, over het dienen van twee verschillende gemeenten en over het Evangelie als een schat die God in aarden kruiken gelegd heeft. Ook is gesproken over relatie kerk en dorp, over de voorbereiding op de prediking en de noodzaak van blijvende studie en over het gebedsleven van de predikant.

Steunfonds Predikantsgezinnen

In geval van nijpende financiële situaties biedt de Stichting Steunfonds Predikantsgezinnen hulp aan predikantsgezinnen, aan weduwen en ex-partners van predikanten. De hulp die geboden wordt, kan bestaan uit incidentele financiële steun, maar ook uit begeleiding in de financiële administratie. Ook wordt omgezien naar gescheiden predikantsvrouwen. In geval van nijpende financiële situaties biedt het steunfonds hulp en/of advies. Verder organiseert ze ontmoetingsdagen en adviseert ze kerkenraden. Het bestuur van de stichting wordt gevormd door ds. H. Liefing, ds. M.B. Plette, mw. M. Sonnenberg-Kroeze (voorzitter), mw. L. van de Wetering, dhr. H.D. de Wilde en dhr. A. Zwerus.

Emeritus predikanten

Het Hervormd-Gereformeerd Emeriticoncontact organiseert twee keer per jaar een bijeenkomst in Veenendaal voor emeritus predikanten, hun echtgenotes en predikantsweduwen. Op 12 oktober sprak ds. B.J. van der Graaf uit Huizen over zijn voormalig werk in Amsterdam. Op 15 maart sprak mw. Marleen Hout-Korevaar uit Ridderkerk, specialist ouderengeneeskunde en kaderarts palliatieve zorg, over palliatieve zorg. Het bestuur wordt gevormd door ds. J.P. Nap (voorzitter), mw. A. Altena-Blommers (penningmeester) en ds. P. Vermaat (secretaris).

Persis

Persis is een platform voor vrouwelijke kerkelijk werkers binnen de Gereformeerde Bond. Het platform richt zich op het verwerven van bekendheid, acceptatie en integratie van vrouwelijke kerkelijk werkers en denkt mee in het ontwikkelen van mogelijkheden (buiten het ambt) om taken te creëren, zoals bedieningen in het pastoraat, in catechese en toerusting, in diaconaat en missionair werk. In het platform hebben zitting: mw. T. van de Water-Luijk, mw. J.H. Wijnberger-Hokke, dr. M. van Campen en prof. dr. J. Hoek (adviseur).



Mw. drs. Van Hoek

19. Studiedagen Studiedag Putten

Op 23 juni hebben de Gereformeerde Bond en de

Vereniging Protestants Nederland gezamenlijk een conferentie georganiseerd in Putten over 'Gereformeerd in de Volkskerk'. De inleiding van dr. ir. J. van der Graaf over 'Gereformeerd in een volkskerk' werd voorgelezen door ds. H. Westerhout; ds. J.M.J. Kievit sprak over 'Volkskerk en Afscheiding, een spannende verhouding' en ds. K.M. Teeuw over 'De betekenis van ds. L. Kievit voor een jongere generatie theologen'. Tijdens het avondprogramma spraken dr. W. Dekker over 'Ds. G. Boer en de Godsvraag in deze tijd' en prof. dr. W. van Vlastuin over 'Volkskerk en confessie'.

Studiedag Woudenberg

Op 5 oktober heeft in Woudenberg de studiedag over het thema 'Geloof-gevoel-beleving' plaatsgehad. Prof. dr. H. van den Belt heeft een lezing gehouden over 'Geloven met lichaam en ziel. Een bijbels perspectief op emotie en devotie'. De tweede lezing is gehouden door dr. C.M.A. van Ekris onder de titel 'Mensen met ervaring. Communiceren over het Evangelie in een belevingscultuur'. Daarna konden de aanwezigen verdiepingsworkshops bijwonen over De ontmoeting met God beleven (drs. N.C. van der Voet); Geloven met hoofd en hart. Wat (gereformeerde) christenen in Nederland kunnen leren van John Piper en Tim Keller (ds. M.K. de Wilde); Geloofservaring in het Puritanisme (dr. R.W. de Koeijer); Doorleefde prediking (ds. E.K. Foppen) en Oud en jong. Verschil in beleving? (H. van Wijngaarden).

Studiedag Stolwijk

Op 16 november is in Stolwijk een studiedag georganiseerd rondom het thema 'Omgaan met het lijden'. Ds. G.H. Vlijm hield een lezing met als titel 'Omgaan met gebrokenheid'. Aansluitend werden workshops gehouden over 'Lijden vanwege het Evangelie' (SDOK-medewerker M. Klaver), 'Ik weiger me te laten troosten' (dhr. A. van Zaanen) en 'Ik rouw..., maar er is toch niemand overleden?' (drs. mw. M.A. Buitink-Heijblom).

Studiedag Transgenderisme

In samenwerking met de HGJB is op 23 november een studiedag georganiseerd voor ambtsdragers en jeugdleiders met als doel het informeren en toerusten ten aanzien van transgenderisme. Dhr. H. van Wijngaarden heeft gesproken over misverstanden ten aanzien van dit thema. NPV-beleidsmedewerker mw. drs. E. van Hoek-Burgerhart sprak vervolgens over 'Ik ben mijn gevoel...? De obsessie met identiteit in onze cultuur' en ging in op dieperliggende ideologische gedachten en culturele ontwikkelingen. Daarna waren er workshops over omgaan in het jeugdpastoraat met jongeren die zich transgender voelen (W. Kruyswijk), het pastoraat ten aanzien van genderdysforie (ds. P. Nobel), de toerusting van jeugdwerkleiders over deze thematiek (H. van Wijngaarden) en transgenderisme en onze cultuur (dr. M. Klaassen).

Externe contacten

20. Organisaties binnen de Protestantse Kerk

Zusterbonden

Op 23 november en 15 maart hebben in Driebergen-Rijsenburg vergaderingen plaatsgevonden van het zevenbondenberaad. Namens de Gereformeerde Bond waren ds. J.A.W. Verhoeven en drs. P.J. Vergunst afgevaardigd. De andere bonden zijn de Hervormde Mannenbond, de Hervormde Vrouwenbond Vrouw tot Vrouw, de GZB, de IZB, de Zondagsscholenbond en de HGJB. Prof. dr. H. van den Belt heeft op 23 november gesproken over 'Gereformeerde identiteit en diversiteit, toegespitst op het gezag van de Schrift'. Op 15 maart hebben HGJB-directeur J. Kanendonk, IZB-directeur dr. J.A. van den Berg, GZB-directeur ir. M. van den Boogaart en P.J. Vergunst in korte toespraken verwoord waar ze zich gesteund weten door de inbreng van prof. Van den Belt en waar deze schuurt met hun concrete werk.

De algemeen secretaris overlegt elke twee maanden met de directeurs van HGJB, IZB en GZB.

IZB

Op 15 september hebben ds. J.A.W. Verhoeven, ds. J.J. ten Brinke en P.J. Vergunst een gesprek gehad met twee vertegenwoordigers van Areopagus, dr. C.M.A. van Ekris en dr. P.J. Visser. Tijdens dit gesprek is nagedacht over hoe we elkaar kunnen versterken bij de toerusting van predikanten, met name rond de prediking. Op 16 februari heeft het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond een bezinnende morgen belegd rond de studie van dr. Van Ekris, *Dialoog, dans en duel. Preken voor tijdgenoten*, aan welk gesprek de auteur deelnam.

HGJB

Op 13 mei hebben ds. P. Nobel en P.J. Vergunst een gesprek gevoerd met directeur dhr. J. Kranendonk en concept-ontwikkelaar dhr. H. van Wijngaarden en op 13 oktober hebben ds. J.A.W. Verhoeven, ds. J.J. ten Brinke en P.J. Vergunst een gesprek gehad met voorzitter ds. K. Timmerman, dhr. J. Kranendonk en dhr. H. van Wijngaarden. Met elkaar is vooral nagedacht over wat we voor elkaar kunnen betekenen, wat aandacht vraagt in ons werk en hoe we met elkaar in de gemeenten onder ambtsdragers, jeugdambtsdragers, jeugdwerkers en jongeren een klimaat kunnen bewaren waarin de Bijbel gezag heeft en geopend en gelezen wordt.

HJW

Ds. J.A. van den Berg heeft ds. D. Breure opgevolgd als voorzitter van het Hervormd Jeugdwerk.

21. Andere kerken en organisaties

Breed Beraad

Drs. P.J. Vergunst heeft op 19 september deelgenomen aan een vergadering van het Breed Beraad Protestant-

se Kerken. Hier is onder andere gesproken over de profetische inhoud en de communicatieve insteek van brieven aan leden van het kabinet of Tweede Kamer, over het vertrouwen tussen overheid en burgers en over koopkrachtproblemen en de daaruit voortvloeiende diaconale roeping naar de overheid. Het deputaatschap 'Kerk en overheid' van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt heeft besloten om niet langer te participeren in het Breed Beraad Protestantse Kerken.

COGG

Op 20 april werd de jaarlijkse conferentie van het Contactorgaan Gereformeerde Gezindte (COGG) gehouden met als thema 'Vreemdelingschap en eenheid'. Er werd een lezing gehouden door ds. J.G. Schenau en door ds. J.R. van Vugt. Ds. J.W. van Bart, ds. M. Krooneman, ds. J. Muller (voorzitter), ds. A.L. van Zwet en drs. P.J. Vergunst vertegenwoordigen de Gereformeerde Bond in het COGG-bestuur.

Deputaten Eenheid Gereformeerde Belijders CGK

Op 11 mei hebben ds. P. Nobel, ds. P.H. van Trigt en ds. J. Muller een ontmoeting gehad met de Deputaten Eenheid van de gereformeerde belijders van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Er is onder andere gesproken over de beslissing van de synode van de Protestantse Kerk om de PThU te verhuizen naar Utrecht en over de hermeneutische vragen die er zijn bij de verhouding M/V en bij de vrouw in het ambt. Op 30 november hebben ds. J. Muller, ds. P. Nobel, ds. P.H. van Trigt en P.J. Vergunst opnieuw gesproken met de Deputaten Eenheid. Tijdens deze ontmoeting is onder andere gesproken over de notitie 'Het Woord en de schepping' en over de wens om het gesprek te zoeken tussen de Deputaten voor de Eenheid (CGK) en het moderamen van de synode (PKN). Ook op 12 april spraken deze vier met de christelijke gereformeerde deputaten, waarin nagedacht is over hoe we samenwerking tussen gemeenten kunnen stimuleren.

Reformatische Omroep

De Reformatische Omroep heeft in samenwerking met bureausecretaris W.H.C. Loedeman twaalf podcast afleveringen uitgezonden met als titel 'Onderweg'. Deze serie uitzendingen handelden over de doop en de eigenschappen van God. Naderhand is voor het programma *Op je plaats* medewerking verleend aan vijf uitzendingen waarin verhalen uit de hervormd-gereformeerde kerkelijke praktijk werden gedeeld.

Israël-beraad

Op 14 oktober heeft de eerste bijeenkomst plaatsgehad van het Israëlberaad, waarop ds. J.J. ten Brinke en P.J. Vergunst aanwezig waren. In dit platform willen diverse Israël-stichtingen uit de gereformeerde gezindte, evenals het deputaatschap Israël van de Christelijke Gereformeerde Kerken, van de Hersteld Hervormde Kerk en van de Gereformeerde Ge-

meenten, de stichting Yachad (een stichting binnen de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt) en de Gereformeerde Bond eens per jaar elkaar informeren over hun werk en een gezamenlijk aanspreekpunt zijn voor de ambassade van Israël. Gesproken is onder andere over de plaats die Israël heeft in het onderwijs op de theologische faculteiten en over het vijfenzeventigjarig bestaan van Israël in 2023. Op 24 maart heeft een tweede bijeenkomst plaatsgehad, waarbij mr. P.C. Knook en P.J. Vergunst ons vertegenwoordigde. Toen is gesproken over betrokkenheid van de jongere generatie bij Israël en het belang van de vorming van studenten theologie in dezen. Namens het beraad heeft de algemeen secretaris een felicitatiebrief opgesteld, ter verzending aan de Israëlische ambassadeur in Nederland vanwege het 75-jarig bestaan van de staat Israël.

22. Buitenland

Oost-Europa

Door het overlijden van dr. ir. J. van der Graaf participeren nu alleen ds. J.C. Breugem en ds. P.J. Vergunst in de commissie Mátraháza. Deze naam verwijst naar een conferentiecentrum in Hongarije. Deze commissie, waarin ook stichting Hulp Oost-Europa (HOE) participeert, organiseert conferenties voor en ontmoetingen tussen Nederlandse en Hongaarse predikanten. Op 24 januari en 18 april heeft de commissie vergaderd om voorbereidingen te treffen voor de in juni 2023 te beleggen conferentie in Hongarije.

Frankrijk

Het hoofdbestuur weet zich betrokken bij de theologische faculteit Jean Calvin in Aix-en-Provence. De faculteit biedt een aanvulling op of verdieping van de theologische opleiding die studenten elders in de wereld hebben gevolgd. Ook weet het hoofdbestuur zich betrokken bij het platform 'Frans beraad'. Dit is een informeel platform van organisaties en personen die in of ten dienste van de kerk in Frankrijk of in Franstalige delen van de wereld werkzaam zijn. Op 16 november heeft P.J. Vergunst de jaarlijkse vergadering bezocht. Hier is onder andere gesproken over het benoemingenbeleid van de Unepref-gemeenten en over een vergrijzend docentenbestand van de faculteit Jean Calvin in Aix-en-Provence.

Indonesië

Het hoofdbestuur steunt voor vier jaar het project van de GZB in Indonesië, 'Heidelbergse Catechismus'. Ds. L.J. Vogelaar adviseert daar de synode en ontwikkelde trainingsprogramma's voor gemeenteleden en ambtsdragers met als doel de opbouw van de gemeente van Christus.

23. Christelijk onderwijs

CHE

Op 1 juni heeft P.J. Vergunst een gesprek gehad met

ds. A. Stijf en mr. H.M. Oevermans van de CHE. Met hen is onder andere gesproken over praktijkopleidingsplekken, de betrokkenheid van het hoofdbestuur bij curriculumvernieuwing, over input van de Gereformeerde Bond bij vragen die in de gemeente spelen en over competenties van de hbo-pastor.

Driestar-Educatief

Op 31 mei en 10 november heeft P.J. Vergunst deelgenomen aan de klankbordgroep van Driestar-Educatief. Hier is met name gesproken over het instellingsplan 2022-2026 en de uitdaging om personeel te vinden die bij de identiteit van een christelijke school past. Op 8 december heeft een gesprek plaatsgevonden met drs. L.N. Rottier en drs. R.W. Zoutendijk enerzijds en ds. J.A.W. Verhoeven, ds. J.J. ten Brinke, ds. J.W. Verboom, W.H.C. Loedeman en P.J. Vergunst anderzijds. Gesproken is over het bevorderen van het lezen van de Bijbel en hoe de Gereformeerde Bond potentiële pabo-studenten kan wijzen op Driestar-Educatief en over de mogelijkheden als hogeschool om verschillende jeugdorganisaties samen te brengen en waar mogelijk elkaar te versterken.

Vereniging Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS)

Op 20 mei hebben ds. J.W. Verboom en W.H.C. Loedeman het jaarlijks overleg bijgewoond waarin dr. C.P. Boele een lezing hield over 'Van zuil naar zout'. Er is gesproken over het geven van ruimte die aansluit bij de jeugd, over de taak van de kerk met betrekking tot de scholen en de roeping als ambtsdragers.

Hoornbeek- en Lodenstein College

Op 19 december heeft P.J. Vergunst een gesprek gehad met bestuurder drs. W.J. de Potter van het Hoornbeek College en het Van Lodenstein College. Met elkaar is gesproken over de formele en informele relatie van de Gereformeerde Bond tot deze scholen, over de plaats van de Gereformeerde Bond in de identiteitsraad en over participatie van hervormde predikanten in de jaaropeningen.

24. Zorg

Eleos

Ds. P. Nobel en P.J. Vergunst vertegenwoordigden op 17 november het hoofdbestuur in het halfjaarlijkse overleg van de Raad van overleg kerken en Eleos. In deze ontmoeting is gesproken over de pastorale zorg die gegeven wordt in de kliniek 'De Fontein' in Bosch en Duin. Ook is enige zorg uitgesproken over de geringe bekendheid van 'De Fontein' in het achterland van Eleos. De voorjaarsontmoeting heeft plaatsgevonden op 13 april, waarbij ds. P. Nobel namens het hoofdbestuur aanwezig was. Het hoofdpunt van bespreking was een memo over omgang met genderproblematiek binnen Eleos. Vanaf heden zal bureau-secretaris W.H.C. Loedeman ds. Nobel vergezellen.



Ds. Vogelaar

Platform Cultuur van het leven/Lindeboom Instituut

De algemeen secretaris heeft een gesprek gehad met de coördinator van het platform 'Cultuur van het leven,' drs. Arthur Alderliesten. In dit platform worden gezamenlijk medisch-ethische vragen door- dacht door de TU Kampen, CHE, RMU, Schreeuw om Leven, Eleos en Lelie Zorg en Prolife Zorgver- zekeraars. Ds. N.A. Donselaar, ds. J.W. Verboom en ds. M.K. de Wilde zullen drie jaar participeren in dit platform.

Personalia

25. Overleden

Wij vermelden de namen van predikanten die dit jaar overleden zijn. Zij hebben hun werk gedaan in afhankelijkheid van de Heere, Die zelf zorgt voor vrucht op de arbeid van Zijn dienstknechten.

dr. Gijsbert Schaap, 73 jaar;

ds. Arie van Herk, 78 jaar;

ds. Pieter Kolinj, 92 jaar;

ds. Gijsbert Jacobus van Beusekom, 73 jaar;

ds. Gijsbert Biesbroek, 95 jaar;

ds. Bastiaan Maarten Meijndert, 92 jaar;

ds. Sietse Adrianus van der Veer, 86 jaar

ds. Pieter Johannes Stam, 71 jaar.

26. Met emeritaat

Ook dit jaar namen er dominees uit onze kring afscheid als dienstdoend predikant. We wensen hun gezondheid en kracht toe om zich voor de kerk van Christus te kunnen blijven inzetten.

We noemen de volgende predikanten, aangeduid met de laatste gemeente waar zij hebben gediend:

ds. C. van de Scheur, Eemnes;

ds. G. van Goch, Scherpenzeel;

ds. J. het Lam, Harderwijk;

ds. B. de Borst, Den Bommel;

ds. G. Herwig, Nunspeet;

ds. A. ten Brinke, Yerseke;

ds. T.C. de Leeuw, 's-Grevelduin-Capelle;

ds. H. Westerhout, Hasselt;

ds. H.J. Lam, Werkendam;

ds. Jac. Jongejan, Hendrik-Ido-Ambacht;

ds. A. van Duinen, Loosdrecht;

ds. H. Born, Rouveen-Staphorst;

ds. S.A. Doolaard, Serooskerke;

ds. J. Geene, Katwijk aan Zee.

27. Nieuwe lichtung

Een aantal proponenten heeft een beroep ontvangen en aangenomen en is of wordt binnenkort bevestigd in het ambt van predikant. We bidden om Gods zegen op hun arbeid. Het betreft de volgende broeders:

prop. J.H. Menkveld, Giessen-Nieuwkerk;

prop. A.T. Maarleveld, Numansdorp;

prop. H.A. Neervoort, Nieuwe-Tonge en Herkingen;

prop. J. Speksnijder, Brandwijk;

prop. J.W. Sterrenburg, Sluipwijk;

prop. A. van Hees, Atlant zorggroep Apeldoorn;

prop. J. van Vliet, Bleiswijk;

prop. J. Admiraal, Nieuwe Pekela en Tange-Alteveer;

prop. D.A. Burggraaf, 's-Grevelduin-Capelle;

prop. P.J. Matze, Hagestein-Hoef en Haag.

28. Afsluiting

Dit verslag maakt weer melding van heel veel activi- teiten. Het hoofdbestuur is met name de werkne- mers zeer dankbaar voor hun inzet en betrokken- heid. Omdat het een klein team is, vraagt dit vaak veel creativiteit en flexibiliteit om de werkzaamhe- den tot een goed einde te brengen en om gewenste doelen te behalen. Daarnaast spreken we ook nu weer waardering uit voor de vele vrijwilligers die participeren in regionale afdelingen of commissies. Heel veel waardering is er voor scribenten die arti- kelen aanleveren voor *De Waarheidsvriend* of uitga- ven in de Artios-reeks.

We zijn dankbaar voor de gemeenten die voor het werk van de Gereformeerde Bond collecteren en natuurlijk ook voor de bijdragen met bestemming Steunfonds en Studiefonds. Hierdoor kunnen ande- re gemeenten geholpen worden en kunnen we stu- denten in de theologie steunen met een aanvullen- de bijdrage. Het draagt alles bij aan de missie, namelijk het bevorderen dat de Protestantse Kerk in Nederland gehoorzaam is aan de Bijbel en zich gebonden weet aan de belijdenis van de Reformatie. Deze missie is niet veranderd. We sluiten dan ook af met dezelfde woorden als vorig jaar: We doen ons werk in afhankelijkheid van de Heere God. Gelukkig is de Kerk van Hem! ■



A. Zwerus
uit Emst is secretaris
van het hoofdbestuur
van de Gereformeer-
de Bond.